

MELAO YA TAELO YA SEBOKA SA MOKGATLO WA DITŠHABA TŠA SETŠO

1. Matseno

- 1.1. Go lemoga mehuta e fapa-fapanego ya bohwa le ditšo tše di swarelelagotša ditšhaba tša setšo tša Afrika Borwa
- 1.2. Go kgonthišetša gore merafo ka moka ya setlogo e na le seriti sa tlhago, e a lekana, le gore e kgatha tema e bohlokwa ditšhabeng ka moka tša setšo;
- 1.3. Go hlahlwa ke melao ya motheo ya go amogela baeng, go hlompha setšo le go phela ka khutšo le tirišano;
- 1.4. Go ikemišetša go boledišana ka bolokologi, go naganišiša ka kelohloko le go dirišana ge go dirwa diphetho ditabeng tšeo di re kgomago ka moka ga rena;
- 1.5. Go lemoga bohlokwa bja phapano, le bohlokwa bja go boloka poledišano ye e šomago le ya tlhompho magareng ga ditšhaba tša setšo;
- 1.6. Mekgatlo yeo e rulagantšwego bjalo ka ditho tša ditšhaba tše e hloma Melao ya Tshepedišo ("Melao") bakeng sa go ba le karolo, go kwešišana le go dirišana ka mehla.

2. Morero le Seo o se Akaretšago

- 2.1. Melao ye e dirišetšwa go laola tshepedišo le mokgwa wa go swara kopano yeo e rulagantšwego ke dikhansele tše di hlomilwego tša ditho tša merafo ya setlogo.
- 2.2. Morero wa kopano ye ke go ahla-ahla ditaba tšeo di kgomago ditho ka moka tša mekgatlo ye le go dira gore e dirišane.
- 2.3. Kopano ga se ya swanela go swarwa bjalo ka mekgatlo wa molao gomme e ka se be le boikarabelo bja molao.
- 2.4. Seboka se se tla swarwa ka tsela e rulagantšwego, ya molao, yeo e akaretšago mekgatlo ka moka yeo e lego ditho tša dinaga tše e le gore go ka dirwa diphetho tše di sa bebego sefahlego, go boledišanwe ka tlhompho le go ba le karolo e leka-lekanego

3. Ditho tša Kopano

- 3.1. Ditho tša mekgatlo ye di ka akaretša mekgatlo ya setšo, dikgoro tša mmušo, mekgatlo ya setšhaba le mekgatlo e mengwe e tumilego yeo e emelago ditshwanelo tša badudi ba setlogo.
- 3.2. Mekgatlo ya setšo yeo e kganyogago go ba mekgatlo ya setšhaba e ka dira kgopelo ya go amogelwa ka go ngwala gomme ya romela tsebišo e nyakegago kopanong.
- 3.3. Ka morago ga go hlahloba kgopelo, kopano e ka dumelela bao ba e kgopetšego go ba ditho tša mekgatlo ka dikgetho tše dintši tša mekgatlo yeo e kgethilwego yeo e lego gona.
- 3.4. Kopano e ka ba amogela e le ditho tša nako e tletšego goba tša nakwana. Ba ka newa boleloko bja nakwana ka tlase ga maemo ao lekgotla le bonalago le nyakega

bakeng sa go kgonthišetša gore lekgotla le šoma ka potego, ka botee le ka thulaganyo.

- 3.5. Mokgatlo o mongwe le o mongwe o kgethilwego wa ditho tša merafo o na le tshwanelo ya go kgetha baemedi ba babedi go tšea karolo kopanong.
- 3.6. Baemedi ba mekgatlo ya merafo ba swanetše go tšweletša bohlatse bjo bo ngwadilwego bja go ba ga bona ba kgethilwego semmušo sebokeng se sengwe le se sengwe.
- 3.7. Kopanong yeo, go tla ba le lelokelelo la mekgatlo ka moka yeo e kgethilwego e le ditho tša merafo, le bontšha letšatši la yona la go kgethwa, boemo bja yona bja go ba setho (e ka ba bja gona bjale, bja ka mehla goba bja nakwana), le maemo le ge e le afe ao a beilwego bakeng sa ditho tša nakwana.

4. Molao wa Motheo le Bahlanka ba Kopano

- 4.1. Setho le ge e le sefe sa mokgatlo se ka kgopela gore go swarwe kopano ka go romela tsebišo e ngwadilwego mekgatlong ka moka yeo e kgethilwego yeo e lego ditho tša mokgatlo.
- 4.2. Tsebišo e swanetše go bolela morero, letšatši le lefelo leo kopano e tlogo go swarelwa go lona (ka go lebanya goba ka mokgwa wa elektroniki).
- 4.3. Setho seo se laleditšego kopano se swanetše go romela lenaneo la ditaba bonyenyane matšatši a 14 pele ga kopano.
- 4.4. Mokgatlo le ge e le ofe wa ditho o ka fetiša dintlha tšeo di tlogo go ahla-ahlwa lenaneong la kopano, ge feela di romelwa nako e lekanego pele ga kopano, goba ge e ba di amogelwa kopanong ke bontši bja bao ba lego gona.
- 4.5. Setho seo se laleditšego seboka se tla bula seboka gomme sa bona gore se swarwa ka tsela e hlomphegago.
- 4.6. Kopano e tla tšewa e le yeo e swerwego ka molao gomme e tla thoma ge ditho ka moka tšeo di lego gona di dumelelana le:
 - 4.6.1. le taba ya gore mekgatlo yeo e emetšwego sebokeng se e hlamilwe gabotse; le
 - 4.6.2. go kgethwa ga baemedi ba yona le matla ao ba nago le ona.
- 4.7. Mathata le ge e le afe ao a ka rotogago ge kopano e swarwa, go akaretša ditaba tša taolo goba go swanelega ga moemedi, a tla rarollwa ke palo e nyakegago ya mekgatlo yeo e lego gona kopanong yeo e kgethilwego yeo e lego ditho tša ditšhaba tše. Lega go le bjalo, ge e ba bothata bo le mabapi le boemo bja go ba setho goba go hlongwa ga lekgotla le lengwe la mokgatlo wo o emelwago ke moemedi yo go bolelwago ka yena, gona taba e swanetše go rarollwa ke bontši bja makgotla ao a kgethilwego sebokeng sa ditho tša ditšhaba tše
- 4.8. Mathomong a kopano e nngwe le e nngwe, baemedi ba tla diriša dikgetho tše dintši go kgetha Modula-setulo
- 4.9. Modula-setulo o tla ikarabela ka go boloka thulaganyo, go nea sebaka sa go bolela, go laola go dirwa ga diphetho le go dira tumelelano go ya ka Molao ye.

- 4.10. Mabapi le taba le ge e le efe ya molao wa kopano goba thulaganyo yeo e sa hlaloswago ka go lebanya ka Melaong ye, Modula-setulo o tla diriša mokgwa goba thulaganyo yeo e tlwaelegilego le yeo e amogelelegago le e swanetšego, yeo e dumelelanago le thato ya bao ba lego gona.
- 4.11. Setho seo se bitšago kopano se tla kgetha Mongwaledi gore a thuše Modula-setulo nakong ya kopano. Mongwaledi o tla ba le boikarabelo bja go thekga dithulaganyo tša tshepedišo, go ngwala lenaneo leo le latelwago le go bega diphetho tšeo di dirilwego kopanong.
- 4.12. Diphetho tšeo di dirilwego kopanong di tla amogelwa ke bontši bjo bo nyakegago bja mekgatlo yeo e lego gona kopanong yeo e lego ditho tša dinaga tše
- 4.13. Mediro ya Modula-setulo le Mongwaledi e fela ge diphetho tšeo di dirilwego sebokeng di phethwa.

5. 5. Go bitša dikopano

- 5.1. Pele ga ge kopano e nngwe le e nngwe e fela, baemedi ba kopano ba swanetše go kgetha setho goba komiti yeo e tlogo go bitša kopano e latelago gomme e romele tsebišo le go bitša kopano e latelago.
- 5.2. Se ga se thibele mekgatlo e mebedi goba go feta moo ya molao go kopana le go bitša kopano yeo e lego ka thoko ga ditumelelano tša tumelelano ye, gomme ge e ba maemo a nyaka gore go gatwe mogato o bjalo, tsebišo e tla romelwa mekgatlong ka moka ya molao ya dikgorotsheko tšeo e lego ditho.

6. Palo e Nyakegago ya go swara Kopano le go Tšea Karolo

- 6.1. Palo e nyakegago bakeng sa go swara kopano e swanetše go ba bonyenyane 50 lekgolong ya mekgatlo ya setlogo yeo e hlomilwego gomme o mongwe le o mongwe o emelwe ke bonyenyane moemedi o tee.
- 6.2. Ge e ba palo e nyakegago ya batho e sa fihlelelwe, kopano e ka se swarwe gomme e tla bušetšwa ka go romela tsebišo e swanetšego.

7. 7. Tshepedišo ya Kopano

- 7.1. Modula-setulo o swanetše go kgonthišetša gore seboka se sepela ka thulaganyo, o šireletša tokologo ya go bolela le gore tshepedišo ya sona ga e kgetholle.
- 7.2. Ke feela baemedi bao ba kgethilwego ka molao ba mekgatlo ya setšhaba bao ba dumeletšwego go bolela le go tšea karolo diphethong tša kopano
- 7.3. Babogedi ba ka dumelelwa go ba gona ka taletšo goba ka tumelelo ya kopano, eupša ba ka se tšee karolo diphethong tša kopano ka ntle le tumelelo ya Modula-setulo le ge maemo a kopano a dumela.
- 7.4. Kopano e tla sepedišwa go ya ka lenaneo leo le amogelwago ke baemedi ge kopano e thoma.
- 7.5. Modula-setulo o tla ahla-ahla ntlha e nngwe le e nngwe ka go latelana gomme a kgopela baemedi gore ba bolele ka go šiedišana.

- 7.6. Baemedi ba swanetše go boledišana le Modula-setulo eupša ba swanetše go phema go tsena ba bangwe ganong goba go ba hlasela ka mantšu.
- 7.7. Moemedi a ka tšweletša ntlha ya phošollo yeo Modula-setulo a swanetšego go e ahla-ahla ka pela.
- 7.8. Dintlha tšeo di sego tša ngwalwa lenaneong la kopano di ka dirišwa ka tumelelo ya bao ba lego gona
- 7.9. Ka nako le ge e le efe le ka morero wa go rarolla mathata goba go kgothaletša kwano ditabeng tšeo di kgomago bohle, Modula-setulo a ka šišinya mekgwa e mefsa ya taolo goba diforamo, go akaretša dipolelišano tše di rulagantšwego, go tsena ditaba gare goba dipolelišano tšeo di eteletšwego pele. Go aroga mo go bjalo go ka dirwa feela ge e ba go amogelwa ka bontši bja dikgetho tša baemedi bao ba lego gona.

8. Molao wa Motheo wa go Dira Diphetho

- 8.1. Seboka se se tla leka go fihlelela diphetho ka polelišano e bulegilego, kwešišo le tumelano magareng ga mekgatlo yeo e lego ditho tša makgotla a.
- 8.2. Ka ntle le ditaba tša taolo le diphetho tšeo di tswalanago le thulaganyo ya kopano le lenaneo ka bolona, ga go na sehlopha seo se tla tlamwago ke phetho yeo se sa dumelelanego le yona.
- 8.3. Ge e ba go se na kwano, taba e ka:
 - 8.3.1. bušetšwa morago bakeng sa go hlahlobja gape goba bakeng sa sephetho sa mahlakore ka bobedi; goba
 - 8.3.2. go dirwa ka tsela yeo e sa tlwaelegago go ya ka tumelano ya kopano go ya ka Melao.
- 8.4. Mongwaledi o tla kgonthšetša gore ditaba le ge e le dife tšeo di sa rarollwago di begwa ka mo go nepagetšego ka gare ga phetho yeo e dirilwego sebokeng

9. Dikgohlano tše dikgolo

- 9.1. Ge e ba go e-na le thulano e kgolo goba go se dumelelane moo go dirago gore kopano e se tšwele pele goba go kgoma ditswalano magareng ga ditho tša setšhaba goba mekgatlo ya setšhaba, Modula-setulo goba kopano e ka laela bao ba nago le thulano gore ba tsome thušo ya motho ka noši.
- 9.2. Batho bao ba nago le diphapano ba ka dumelelana ka go kgetha motho yo a tlogo go ba ahlola, go ya ka melao le ditekanyetšo tšeo ba bonago di lokile.
- 9.3. Kgwerano ye e ka se gapeletše motho yo mongwe go amogela tharollo ya diphapano eupša go e na le moo e tla kgothaletša polelišano, go tsena ditaba gare le ditsela tše dingwe tša go rarolla diphapano ka khutšo e le gore go šireletšwe tlhomphe le tirišano.
- 9.4. Lehlakore le ge e le lefe leo le nago le ngangišano le na le tshwanelo ya go tšweletša dingongorego tša lona sebokeng ge e ba ngangišano e šitiša kopano go tšwela pele goba go sepedišwa ga yona go ya ka melao.

10. Dikomiti le Boikarabelo bja Tšona

- 10.1. Nako le nako, kopano e ka hloma dikomiti tše di kgethegilego bakeng sa go phetha boikarabelo bjo itšego bjo bo tšweletšwago ke diphetho tša kopano. 10.1. Nako le nako, kopano e ka hloma dikomiti tše di kgethegilego bakeng sa go phetha boikarabelo bjo itšego bjo bo tšweletšwago ke diphetho tša kopano.
- 10.2. Dikomiti tše di ka abelwa boikarabelo bja:
 - 10.2.1. Go phethagatša diphetho le ge e le dife tše di kwanetšwego;
 - 10.2.2. Go ngwalelana mangwalo goba go boledišana le baswarakabelo, mekgatlo goba balaodi legatong la mekgatlo;
 - 10.2.3. Go dira thuto, nyakišišo goba modiro wa go lokišetša go thekga merero ya kopano;
 - 10.2.4. Go bega ka tšwelopele ya kopano, dipolelo, ditšhišinyo goba dilo tše di fihleletšwego
- 10.3. Dikomiti di swanetše go šoma ka go dumelelana le melao ya motheo le bogolo bja modiro tše go kwanetšwego ka tšona ge di be di hlongwa.

11. Boitshwaro le Mekgwa

- 11.1. Boemedi bo swanetše go swarwa ka seriti le tlhompho ka dinako tšohle.
- 11.2. Ga go na motho yo a swanetšego go tsena yo mongwe ganong ge a bolela, ka ntle le ge e le ka morero wa go phošolla.
- 11.3. Modula-setulo o tla kgalemela bao ba sa itshwarego gabotse, a ba lemoša goba a ba kgopela gore ba tloge sebokeng.
- 11.4. Morero wa kopano ye e tla ba gore e swarwe ka tsela e nago le seriti le e akaretšago yeo e dumelelanago le seriti sa merafo ka moka yeo e emetšwego.

12. Diwego le Tšwelopele

- 12.1. Mongwaledi o tla ngwala pego ya diphetho tše go dumelelwago ka tšona gomme a e romela go baemedi ka moka ba kopano ka matšatši a 14.
- 12.2. Nako le nako, kopano e ka kgetha setho goba Komiti ya Mangwalo le Direkoto, yeo e tlogo go hlokomela le go rulaganya diphetho ka moka tša kopano, mangwalo, ditumelelano, diwego le dipolelo tše di amogelwago ke kopano.
- 12.3. Lefapha la Difaele le tla boloka ditokomane ka moka tša semmušo tša dikopano, go akaretša le diphetho, ditumelelano, diwego le mangwalo.
- 12.4. Diphetho tše go dumelelanwego ka tšona di tla tšewa e le tše di tšwelago pele ka ntle le ge di ka fetošwa ka tumelelano goba ka mabaka a kwagalago.
- 12.5. Mafelelong a kopano e nngwe le e nngwe go tla ba le kakaretšo ya diphetho, go elwa hloko dintlha le ge e le dife tše di ilego tša bušetšwa morago bakeng sa go ahlahlwa nakong e tlogo.

13. Go kgaotša go ba setho

- 13.1. Mokgatlo le ge e le ofe wo o ngwadišitšwego e le setho sa wona o ka itokolla ka bowona ka nako le ge e le efe ka go ngwalela setho sa wona sa Lekgotla la Mangwalo le Dipego.
- 13.2. Ka ntle le ge go bontšhitšwe, go kgaotša go kopanela mo go bjalo go tla thoma go šoma ge tsebišo e amogelwa.
- 13.3. Ka bontši bja dibouto tše di nyakegago tša mekgatlo yeo e lego gona kopanong, kopano e ka dira phetho ya go fediša tokologo ya mokgatlo le ge e le ofe.
- 13.4. Pele ga ge phetho e bjalo e ka amogelwa, mokgatlo woo o akaretšwago o tla newa nako e lekanego ya go ngwala goba go hlalosa lebaka leo ka lona go lego bohlokwa gore setho se se se ke sa kgaolwa.
- 13.5. Mabaka a go kgaotša go ba setho a swanetše go akaretša boitshwaro goba maemo ao a šitišago go šoma gabotse ga mokgatlo.

14. Ditshenyagalelo le Go Diriša Tšhelete Tšhelete

- 14.1. Kopano e ka se ke ya lefiša ditshenyagalelo le ge e le dife goba ya amogela boikarabelo le ge e le bofe, sekoloto goba ditshenyagalelo tša mokgatlo le ge e le ofe wa setšhaba sa setlogo ka ntle le ge ditho tšeo di akaretšwago di dumelelana ka go ngwala.

15. Phetošo ya molao

- 15.1. Melao ye e ka fetošwa ka dikgetho tše dintši tša mekgatlo ka moka e hlomilwego ya ditho tša merafo yeo e nago le baemedi kopanong yeo e laleditšwego.
- 15.2. Ditšhišinyo le ge e le dife tša go kaonefatša Melao ya Boitshwaro di swanetše go romelwa go mekgatlo ka moka ya dinaga tše e lego ditho bonyenyane matšatši a 14 pele ga kopano.

16. Boitlamo bja Bohle

- 16.1. Melao ye e bontšha boikgafo bja mekgatlo ka moka yeo e lego ditho tša ditšhaba tše go phela gotee ka khutšo, tirišano, go amogelwa le go hlompšana gotee le poledišano ya khutšo. Bohle bao ba tšeago karolo kopanong ba latela melao ye ka maikemišetšo a mabotse.